

Matkakuvia Unkarista

Kärryajelu Vörösmarty-pientilalle, jossa tutustuttiin ikivanhaan unkarilaiseen talonpoikauskulttuuriin sekä nykyiseen maatalanhoitoon. Tilalta sai ostaa halutessaan hunajaa ja salamimakkaraa tuliaisiksi.

Mukana Unkarin matkalla oli 10 kuurosokeaa ja 7 opasta, tulkkia. Pongracz Majorin ratsutilalla matkalaiset pääsivät seuraamaan erilaisia ratsukoiden taitonäytöksiä mm. husaarien esittämä katrilliratsastusesitys musiikin tahdissa. Lopuksi oli ruokailua katetulla terassilla mustalaismusiikin säestyksellä.

11 • 2006

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Marraskuu

Syyskokous Kajaanissa

Anja-päivä palvelutalossa

Matkailun erikoisnumero!

Sisältö

Pääkirjoitus: Juhlavuoden syyskokous Kajaanissa.....	3
Tervetuloa Kajaaniin.....	4
Syntymäkaupungistani Kajaanista..	5
Anja-päivä palvelutalossa.....	6
Viisi kysymystä.....	8
Riemumatka Tallinnaan.....	9
Runo: Kesämuistoja.....	9
Kuurosokeiden lomaleiri Tšekissä..	10
Ote Malesian matkapäiväkirjasta...	14
Elämysmatkalla Unkarissa.....	16
Suomen televisio uudistuu.....	17
Mikä digiboksi?.....	19

Seuraava Tuntosarvi nro 12/2006 ilmestyy 21.12. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 7.11. Tuntosarvi nro 12/2006 on 35-vuotisjuhlalukko. Toimitus toivoo runsaasti kuurosokeiden kirjoituksia siitä, mikälaista on ollut olla mukana yhdistystoiminnassa vuosien varrella.

Kannen kuvassa **Seppo Kamppinen** ja **Anita Palo** Euroopan kuurosokeiden lomaleirillä Tšekissä. Kuva on otettu retkellä Pustevnyn vuoris-alueelle, missä ainoastaan suomalaiset Seppo ja Anita tulkkeineen uskaltautuivat kokeilemaan istumahissiä, joka näkyy kuvan taustalla. Kuva: Anita Palo.

Takakannen kuvat: Anita Palo (ylempi kuva) ja **Sari Isaksson**. Molempien takakannen kuvien kuvatekstit: Sari Isaksson.

TUNTOSARVI 32. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, matkap. 040 753 2026, tekstip. (09)54953526, faksi (09) 54953517, sähköp: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Päivi E-Gharb, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteellä, videona, ja/tai sähköisenä versiona. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstipuh. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, sähköp. kuurosokeat@kuurosokeat.fi, http://www.kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

Juhlavuoden syyskokous Kajaanissa

Talvi tuli rytinällä eteläistä Suomea myöten. Uutisissa kuulin tätä kirjoittaessani junaliikenteen olevan jumissa ja monia rekkoja on teillä pitkin ja poikin. Kävelin tyttäreni kanssa tänä aamuna tiellä autojen jättämissä jäljissä kohti eskaria, sillä lunta oli tullut reilu 20 senttiä yön aikana, eivätkä aura-autot olleet ehtineet vielä meidän asuinalueen suunnalle. Toivotavasti jäsenten saapuminen Kajaanin juhlavuoden syyskokoukseen ei takkuile sääolojen vuoksi, vaan pääsemme aloittamaan kokouksemme aikataulun mukaisesti.

Syyskokouksessa jäsenet pääsevät jälleen käyttämään yhdistyksemme ylintä päätäntävaltaa. Jäsenet valitsevat mm. hallitukseen kolme jäsentä ja hyväksyvät toimintasuunnitelman ensi vuodelle talousarvioineen.

Toimintasuunnitelma sisältää seuraavat uudet toimet: hallintosihteeri, itukihenkilö ja viittomakielen tulkki. Tampereen toimintapäiviä haetaan yhdistyksen vakinaiseksi toiminnaksi. Lisäksi haetaan uutena apuvälineprojektia. Se tulisi todella tarpeeseen, sillä tekniikka kehittyy nopeasti

ja uudistuneista apuvälineistä on vaikea saada testattua ja kokemuseräistä tietoa niiden soveltuvuudesta kuurosokeiden käyttöön.

Ennen syyskokouksen alkua on tiedotustilaisuus. Silloin julkistetaan yhdistyksen uusi kirja, **Eero Varti-on** toimittama "Haasteena kuurosokeus". Kirjasta on luvassa näytekapaleita, mikäli kirjan loppuvaiheen työt menevät suunnitelmien mukaisesti.

Kokouksen iltaan kuuluu monenlaista ohjelmaa. Joulunaluskiireistä huolimatta Korvatunturin joulupukkikin on luvannut tulla kokousväen seuraksi illan mittaan. Lisäksi toistemme tapaminen ja tanssit orkesterin tahdittamana kuuluvat lauantai-illan ohjelmaan.

Toivotan teidät jäsenet lämpimästi tervetulleeksi Kajaaniin, Kainuun "pääkaupunkiin", sekä kaikille tasapuolisesti hyvää ja lämminhenkistä adventtiaikaa!

Tuula Hartikainen
puheenjohtaja ■

Tervetuloa Kajaaniin!

Kajaanin kaupungin ja omasta puolestani toivotan Suomen Kuurosokeat ry:n syyskokousväen lämpimästi tervetulleeksi Kajaaniin. Olen erittäin iloinen, että yhdistys on valinnut Kajaanin 35-vuotisjuhlakokouksensa paikaksi. Kokous pidetään huippuarkkitehtuuristaan palkitussa ja vilkkaasta toiminnastaan tunnetussa Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskuksessa. Kokous saa siellä arvoisensa ympäristön.

Suomen Kuurosokeat ry perustettiin 35 vuotta sitten. Yhdistys on tehnyt paljon hyvää työtä kuurosokeiden elämänlaadun parantamiseksi. Päivätoiminta on yksi yhdistyksen tukimuodoista kuurosokeille. Kajaani on yksi neljästä paikkakunnasta, missä järjestetään päivätoimintaa. On hienoa, että paikkakunnalta löytyy aktiivisia kuurosokeita.

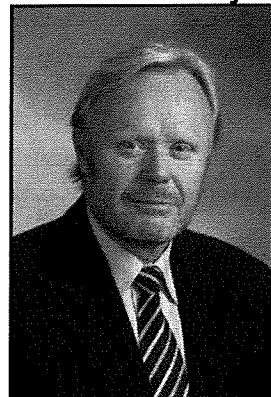
Kajaani on mm. koulutus-, varuskunta-, kulttuuri- ja teknologiakaupunki. Maamme eturiveihin kuuluvassa kaupunginteatterissa tarjotaan mieliin jääviä kulttuurielämyksiä, mutta myös muulla esittävällä taiteella on sijansa kaupunkilaisten hyvässä arjessa.

Kajaani tunnetaan myös mittaustekniikastaan. Mittaustekniikan osaa-

miskeskus, Measurepolis, on koonnut yhteen eri alojen osaajat ja tarjoaa yrityksille yhteydet tutkimukseen ja koulutukseen.

Kajaaniin tulevan matkailijan kannattaa käydä tutustumassa Oulujärven rannalla sijaitsevaan Paltaniemen kylään ja runoilija **Eino Leinon** lapsuuden maisemiin. Kajaanissa sijaitsee myös maailman pohjoisin linnoitus, jonka rauniot ovat nähtävissä upeasti valaistussa Kajaaninjoen rantamaisemassa. Kalastuksella on myös merkittävä osa Kajaanin matkailussa. Jokikalastuksen lisäksi kaupungin kupeesta löytyy Iso-Ruuhijärven kalastusmatkailualue, jota voidaan syystä kutsua korkean palvelutason ulkoilu- ja virkistyskalastusalueeksi.

Lämpimät onnittelut 16.12.2006 35-vuotta täyttävälle yhdistykselle. Toivotan Teille onnistunutta kokousta. Tervetuloa Kajaaniin!

Erkki Vähämaa
kaupunginjohtaja ■

Syntymäkaupungistani Kajaanista

Eero Vartio

Uskokaa pois, olen syntynyt Kajaanissa 10. marraskuuta 1944. Sinne oli äitini paennut sotatoimia Äänislinnasta, jossa toimi valloitetun alueen kirjakaupanhoitajana.

Kreivi **Pietari Brahe** on perustanut Kajaanin kaupungin v. 1649. Jo sitä ennen Ämmäkosken kuohuja vartioi Kajaanin linna. Joskus ison vihan kahinoissa 1700-luvun alussa venäläiset räjäyttivät koko linnan, joten nyt siitä on vain rauniot jäljellä.

Kun alueita on liitetty naapurikunnista, nykyisen kaupungin alueella sijaitsee paikka, jossa **Elias Lönnrot** kirjoitti Kalevalan ja julkaisi sen v. 1835.

Eino Leinon syntymäkotini Hövelö sijaitsee mummolani naapurissa. Meillä on yhteinen esi-isäkin, siis Leinolla ja minulla, eräs 1600-luvun hakkapeliitti.

Kajaanin alueella Paltaniemellä on yhä pystyssä kuuluisa Kuvakirkko, jonka järeitä maalauksia pitkään luultiin **Sakari Topeliuksen** isänsän, taidemaalari **Mikael Toppeliuksen** maalaamiksi. Täällä on kesäisin runo- ja musiikkiesityksiä Kajaanin Sana ja sävel -viikolla.

Vielä 1930-luvulla Kajaani oli pikku kaupunki, joka tunnettiin oikeastaan vain opettajaseminaarista. Vasta vähän myöhemmin paperitehdas Kajaani Oy antoi työtä ja kohotti vaurautta. Äidinisäni **Mikko Nevalainen** oli siellä ansiotöissä. Äitini ja hänen vanhempi sisarensa **Iiri** harjoittelivat Kajaanin kirjakaupassa. Enoni **Jussi** valitsi apteekkialan.

Lapsuudessa huomioni aina kiintyi valtavan korkeaan, uuteen palotorniin. Kun vielä näin, kiipesin maisemia ihailemaan. Setäni Arvi oli ammatiltaan palomies. Tehtäviin kuului myös ruumisauton ajo. Tätä mustaa autoa hän sai lainata myös omiin vapaa-ajan kuljetuksiin. Usein olin lapsena matkustajana ruumisarkkutilassa. Ympärilläni pyöri katolta irrotettu hopeinen risti.

Kerran minulla olisi ollut tilaisuus mennä kuuntelemaan itseään **Ilmari Kiantoa**. Minä tyhmä en lähtenyt. Se harmittaa vieläkin! Vaikka Iki-Kiannon kotipappilaan Suomussalmelle on tästä kyllä matkaa vielä yli 100 kilometriä. ■

Anja-päivä palvelutalossa

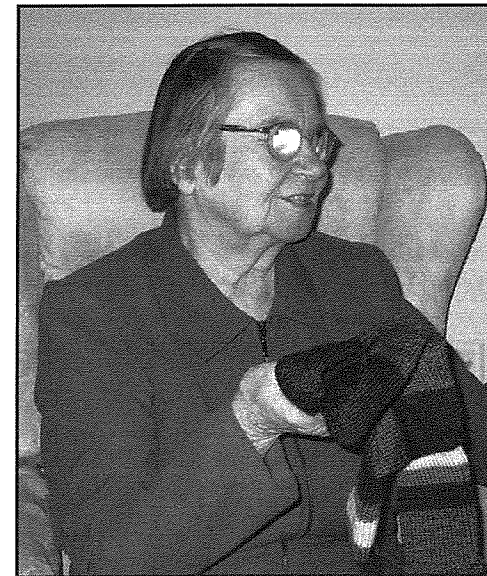
Anja Lehtola (kesk.) pääsi tulkkiopiskelijoiden avulla tutustumaan ensimmäistä kertaa kunnolla talon muihin asukkaisiin. Hän on ainoa kuurosokea asukas palvelutalossa, muut ovat enimmäkseen liikuntavammaisia.

Teksti ja kuvat Seija Troyano

Anja Lehtola on asunut Invalidiliiton palvelutalossa Jyväskylässä reilut 10 vuotta. Anja on palvelutalon ainoa kuurosokea asukas ja siksi tutustuminen muihin talon asukkaisiin ja henkilökuntaan ei ole ollut ihan helppoa. Välillä on tuntunut yksinäiseltä ja reilusti kateellinenkin Anja myöntää joskus muille asukkaille olleensa, koska he voivat jutella keskenään.

Palvelutalossa järjestettiin 6.11. Anja-päivä osana kahden tulkkiopiskelijan projektia, jossa olen ollut mukana. Anja-päivänä Anja sai tulkin avulla kertoa itsestään, harrastuksistaan, toiveistaan ja ajatuksistaan henkilökunnalle ja osalle asukkaista.

Palvelutalossa on vilkasta liikehdintää ja ihmisiä tulee ja menee jatku-

Anja haluaa Tuntosarvi-lehden kautta lähettää kaikille ystäville ja tuttaville oikein lämpimät terveiset!

vasti Anjan ohi. Anja itse ei heitä huomaa tai tunnista. Aistii vain, että joku meni taas ohi.

Anjalle viitotaan kädestä käteen, taktiilisti. Anja itse käyttää puhetta silloin kun vastassa on henkilö, joka ei viito. Palvelutalossa Anja saa tiedotuksia henkilökunnalta sähköpostilla. Kone muuttaa tekstin Anjalle pisteillä luettavaan muotoon. Anja kertoo, että hän on hieman arka itse kirjoittamaan viestejä, koska ei tiedä, ymmärtääkö viestin vastaanottaja hänen kirjoittamaansa. Epävarmuus omien viestien ymmärrettävyydestä vaivaa ja Anja toteaa, että lukee mieluummin toisten viestejä kuin kirjoittaa niitä itse.

Anja on käsityöihminen. Hän neuloo mielellään ja kuluttaa aikaa myös palvelutalon kangaspuilla kutomalla. "Kutoessakin olisi mukava jos voisi sa-

malla keskustella muiden ihmisten kanssa, samoin ruokailun yhteydessä", Anja huokaa.

Anja-päivänä ihmisillä oli mahdollisuus esittää Anjalle kysymyksiä. Sitä seurasi tutustuminen muutamiin talon asukkaisiin, joihin Anja itse halusi tutustua ja jotka halusivat tutustua Anjaan. Oli hienoa, taas kerran, todeta miten tulkki on kuurosokealle avain toisten ihmisten luo.

Vaikka Anja onkin asunut palvelutalossa suhteelliseen pitkään, ei vastaavaa tutustumistilaisuutta ole ennen ollut. Anja kertoi asukkaille, ettei hänen ole helppo kysyä millainen toinen on. Tulkki sai kuitenkin kuvailla ympärillä olevia ihmisiä tai tulkata heidän omaa esittäytymistään Anjalle.

Tilaisuudessa riitti myös naurua ja huumoria. Anjalla oli paljon kerrottavaa talon asukkaille ja asukkailla puolestaan Anjalle. Anja kertoi olevansa kiinnostunut esimerkiksi sanapelistä. Talon yhteiset ohjelmat kiinnostivat Anjaa: millaista ohjelmaa on tulossa. Tulkin tilaaminen yhteisiin tapahtumiin tai harrastuksiin poistaisi yksinolon tunteen. Tulkki pitää vain tilata hyvisä ajoin, että sen saa silloin kun haluaa tai tarvitsee.

Palvelutalon Anja-päivästä talolle jäi myös Anja-kansio joka sisältää tulkkiopiskelijoiden, Tiinan ja Elinan ke-

Tiina Romakkaniemi, 31, ja Elina Jalakanen, 21, ovat kolmannen vuosikurssin viittomakielentulkkiopiskelijoita Kuopion Humakista.

räämää tietoa kuurosokeudesta. Anja-päivä syntyi osana heidän opiskeluprojektiaan. Idea lähti liikkeelle koulutehtävästä, jonka aiheena oli viittomakielialan tiedotustyö. Opiskelijat ottivat yhteyttä minuun ja autoin heitä projektin toteuttamisessa.

Työn tavoitteena oli Anjan yksinäisydentunteen vähentäminen kertomalla henkilökunnalle kuurosokeudesta ja siitä miten se rajoittaa kanssakäymistä muiden palvelutalossa asuvien kanssa. Anja-päivä toteutettiin järjestämällä ensin tiedotustilaisuus henkilökunnalle 30.10. Anja-päivä pidettiin 6.11.

“Päivä oli antoisa, paitsi Anjalle, myös meille opiskelijoille. Tutustuimme projektin aikana kahteen eri kuurosokeaan, ja saimme paljon lisää tietoa aiheesta!”, Tiina ja Elina kertovat. ■

Viisi kysymystä

Koonnut Aatos Ahonen

1. On kohta itsenäisyyspäivä ja Tuntemattoman sotilaan aika televisiossa. Mutta Väinö Linna on Tuntemattoman sotilaan ja Täällä Pohjan tähden alla -kirjoihin laittanut kaksi samanlaista kohtausta. Mikä kohtausta?

2. Karjalassa on paikka nimeltä Olonets. Mikä tämä paikka on suomen kielellä?

3. Putkikasveja kasvaa kesällä paljon, mutta mikä on yleisin putkikasvi Suomessa?

4. Valtameret erottavat mantereet toisistaan, mutta tiedätkö mikä meri on ainoa, joka huuhtoo Euroopan, Aasian ja Afrikan rannikkoa?

5. Presidentti J.K.Paasikivi oli nuorena miehenä opettajana Lahdessa. Mitä ainetta hän opetti.

Vastaukset:

1. Koskelan kuolema
2. Aunus
3. Koiranputki
4. Välimeri
5. Musiikkia ■

Riemumatka Tallinnaan

Hilkka Nieminen

Jo oli aikoihin eletty, kun Niemisen Hilkka ulkomaanmatkan kerrankin voitti! Kevätkokouksessa liriksessä meitä oli sali täynnä ja yleisö osti arpoja kovasti. Mutta niin vain kävi, että päävoitto tuli minulle! Muutenkin kokous oli minulle ihana elämys. Sain ruusujakin sylin täydeltä. Kiitos! Mukavaa on nytkin syyskokouksen aikaan muistella sitä kevätriemua.

Voittomatmani Tallinnaan heinäkuun puolivälissä Laurenin sisarusten kanssa oli oikea riemuralli. Meri oli koko ajan peilityyni ja aurinko lämmitte vanhoja luitani. Tallinnassa ajelimme taksilla ja välillä käveltiin ympäri kaupunkia. Täytyy sanoa, että se oli ihan hieno kaupunki. Seitsemän vuotta sitten tekemäni edellisen matkan jälkeen se oli kovasti muuttunut. Siellä oli parempi kävelläkin, katuja oli korjattu. Söimme lopuksi hyvää ruokaa ja siinä torin vierellä oli sitten kiva kylläisenä seurata liikennettä. Kirkkojakin on Tallinnassa paljon, saimme ihailla niitäkin.

Takaisin tulimme iltalaivalla, joka kul-

ki peilityynellä merellä. Ilta-aurion hiljaa laskiessa värikäs iltarusko näkyi rantojen yllä. Se oli satumainen matkan päätös. Vielä bussimatkallakin oli aivan ihana ilta-aurion väritys taivaalla. Muistan tuon matkan lopun elämäni. Olen kyllä käynyt pitkän elämäni aikana monilla matkoilla Euroopassa. Mutta tämä matka oli tosi hieno kokemus: oikea riemumatka minulle! Kiitos myös **Sirpalle** ja **Virpille** matkaseurasta. ■

Kesämuistoja

Hilkka Nieminen

Kesämuistoissa rantasuuna, sen tuoksu perällä pihan! Siellä löylyssä harmi ja kauna, saa lentävän lähdön ihan!

Kesämuistoissa kukkiva keto, ja tuoksuvat heinikot sen! kesämuistoissa hauki on peto! Kesän mansikat tuoksussa ehtoon kesän perhoset lenteli lehtoon.

Kesän muistot voi valoa tuoda, kun pimeä syksyn taas saa! Kesän muistot voi mieleensä luoda niistä voimaa voi ammentaa!

Kun pakkasen talven paukkuu, lumimyrsky kun raivoaa! Kesän muistoille ihminen silloin, voi mielensä kirkastaa! ■

Kuurosokeiden lomaleiri Tšekissä

Seppo Kamppinen ja Anita Palo

Yhdeksäs Euroopan kuurosokeiden lomaleiri pidettiin Tšekissä 12. - 19.8.2006. Leirin järjesti VIA, Tšekin kuurosokeiden yhdistys. Suomesta olimme mukana me - **Seppo** ja **Anita** - kahdestaan tulkkien **Liinun** ja **Ullan** kanssa.

Lauantai 12.8.

Tapasimme toisemme lentokentällä ja Anita jakoi kaikille lentoliput. Suomessa oli vielä hellettä ja meillä oli vielä lisäksi matkakuumetta! Me olimme lähdössä elämämme ensimmäiselle matkalle Tšekkiin.

Prahassa meillä oli edessä koneenvaihto ja aikaa siihen vain 45 minuuttia. Huolestuneena odottelimme laukkuja ja sen jälkeen juosten pitkin käytävin siirryimme seuraavalle lennolle. Meidän nimet kuulutettiin ja olimme pahasti myöhässä. Onneksi lentokone odotti kiltisti meitä. Viimein nipin napin koneeseen ehdittyämme huomasimme, että siellä oli myös ruotsalaisia, hollantilaisia ja ranskalaisia kuurosokeita tulkkeineen.

Prahasta lensimme Ostravaan. Siellä meidän kansainvälistä kuurosokeiden ryhmää oli odottamassa vanha mies vanhalla bussilla. Änkesimme kaikki samaan linja-autoon. Loput matkatavarat piti siirtää bussin sisään. Satoi kaatamalla ja oli pimeää. Kuljettaja ajoi meidät rauhallisesti mutkaista tietä pitkin majapaikkaamme Orbitan vapaa-aika- ja koulutuskeskukseen. Huoneisiin päästyämme hämmästyimme: sängyllä jokaisesta odotti lahjaksi hieno mappi sisältäen ohjelmaa ja esitteitä sekä lippalakia ja kylpypyyhkeen!

Viimein sitten pääsimme syömään. Ruokailun jälkeen Tšekin kuurosokeiden yhdistyksen puheenjohtaja **Jan**

Jan Jakeš ihastui Anitan tulaiksi tuomaan muistipeliin.

Jakeš toivotti meidät tervetulleiksi ja kertoi leirin ohjelmasta. Illan päätteeksi kokoonnuimme publiin rupattelemaan ja tapaamaan uusia ihmisiä. Seppo oppi, että tšekin kielellä olut on pivo.

Sunnuntai 13.8.

Aamupalan jälkeen lähdimme Jan Jakešin opastamana kävelylle. Onneksi sade loppui, mutta oli kosteaa ja pilvistä. Kävelimme 2,5 km päähän Roznoviin, se on pieni ja uskonnollinen kylä. Moni meni käymään kirkossa jumalanpalveluksessa. Seppo ja ruotsalainen **Rolf** päättivät etsiä kahvilan, ja hienon sellaisen löysivätkin. Anita taas oli toisen ruotsalaisen, **Ingvarin**, kanssa toisessa kahvilassa. Sitten palasimme koko ryhmä yhteiskuljetuksella majapaikkaamme syömään.

Illalla oli yhdessäoloa. Anita piti pu-

heen ja kiitti Jan Jakešia, joka oli "leirin perustaja". Hän järjesti ensimmäisen leirin vuonna 1997 Tšekissä. Sen jälkeen leirejä on ollut 1998 Ranskassa, 2000 Belgiassa, 2001 Sveitsissä, 2002 Kroatissa, 2003 Puolassa, 2004 Ruotsissa ja 2005 Bulgariassa. Lopuksi Anita antoi Suomesta puisen muistipelin tuliaiseksi Jan Jakešille ja tšekkiläisille kuurosokeille. Jan oli riemuissaan ja totesi, että muistipeli on mainio lahja.

Maanantai 14.8.

Maanantaina lähdimme retkelle suositettuun turistikeskukseen Pustevnyn vuoristoalueelle. Siellä oli mahdollisuus kokeilla istumahissiä, mutta ainoastaan me suomalaiset uskalsimme lähteä seikkailemaan. Matkaa alas hurjan näköistä vuorenrintettä ja takaisin ylös kertyi yhteensä 1240 metriä. Maisemat olivat upeat eikä kyydissä pelottanut yhtään. Hissiajelen jälkeen Seppo tulkkinsa kanssa käveli vuoristossa, ja se oli raskasta. Näköaloja ihasteltuaan he laskeutuivat takaisin. Anita tulkkinsa kanssa kierteli myyntikojuja läpi. Hetken levon jälkeen kokoonnuimme v. 1899 rakennettuun Libusin ravintolaan syömään. Ravintolassa odottelimme vielä Jania, joka oli tulossa paikalle pienen ryhmän kanssa kävellen 10 kilometrin päästä.

Tiistai 15.8.

Tiistaina oli sateinen päivä ja lähdim-

me yhdessä retkelle Wallachian ulkoilmamuseoon. Siellä oli vanhoja puurakennuksia ja esineitä. Pääsimme sisälle 1800-luvun taloon, jonka historiasta opas meille kertoi. Kävimme myös vanhassa puukirkossa oppaan johdolla. Seppo etsi alueen myymälöistä matkamuistoja, mutta ei löytänyt mitään sopivaa. Anita nautiskeli ulkona kuumaa teetä, mutta lopuksi teekuppi kaatui kumoon.

Sitten kokoonnuimme kuuluisaan wallachialaiseen ravintolaan "Viimeiseen penniin asti" syömään. Meitä kuurosokeita oli niin paljon, että oli hankaluuksia löytää kaikille istumapaikat. Anitakin istui melkein yhden miehen sylissä! Henkilökunta haki lisää tuoleja, jotta kaikki mahtuivat mukaan. Kaikkien istuuduttua tarjoilijat toivat ruokaryypyt, joilla skoolasimme. Herkullisen päivällisen syötyämme alkoivat tanssit. Seppo haki tanssiin norjalaista Karia, joka ei olisi halunnut lopettaa ollenkaan, vaan pyysi aina yhden kappaleen vielä! Osa ihmisistä tanssahteli jo vähän humalassa, joten lattialla ei voinut välttyä törmäilyiltä. Ilta oli todella mukavaa. Jokainen sai ottaa yhden ilmaisen arvan korista, niillä arvottiin kolme voittoa. Pääpalkintona oli uskomattoman suuri pitsa! Voitto meni tšekkiläiselle kuurosokealle naiselle, joka sitten tarjosi voittopitsaansa kaikille pieninä paloina. Tanssit loppuivat klo 22.30 jolloin lähdimme bussilla Orbitaan. Puo-

let mahtui mukaan ensimmäiseen kyytiin ja loput haettiin sen jälkeen.

Keskiviikko 16.8.

Kävimme retkellä paikallisessa kynttilätehtaassa. Opas kertoi ensin tehtaasta. Kaikki kynttilät tehdään käsin ja niihin oli maalattu erilaisia kuvioita. Sitten pääsimme itse katselemaan kynttiläntekoa. Jokainen taisi ostaa kynttilöitä kotiin vietäviksi. Belgialainen **Peter** piti kynttiläretkeä tylsänä eikä jaksanut kuunnella esitelmää. Anita ainakin ihastui ja otti monta kuvaa kynttilöistä. Ulkona ilma oli jo muuttunut kuumaksi, aurinko paistoi.

Ilmapäivällä opettelimme tšekkiläistä polkkaa ja wallachialaista tanssia vanhan avioparin johdolla. Meillä oli myös vapaa-aikaa, jolloin Seppo ehti Orbitan pihalle uima-altaalle uimaan ja ottamaan aurinkoa. Anita jutteli englantilaisen **Colinin** kanssa ulkona. Muisteltiin Bulgarian leiriä ja katsottiin Colinin ottamia kuvia. Colin muisteli myös Suomea. Hän tiesi aika paljon Suomen historiasta.

Torstai 17.8.

Torstai-aamuna hyppäsimme tulkkiemme kanssa taksiin ja lähdimme Roznovin linja-autoasemalle. Siellä tapasimme norjalaisen **Geirin** tulkkiensa kanssa. Olimme sopineet, että lähdemme yhdessä tutustumaan Ostravan kaupunkiin, jonne oli 1,5

tunnin matka. Muut osallistujat olivat joko keilaamassa, maauimalassa tai ratsastamassa.

Ostravaan päästyämme kävimme ensin virkistävällä oluella kun oli hiotavan kuuma päivä ja sitten hajaanuimme kaupungille. Anita etsi tatuointiliikettä, mutta kaikki olivat varattuja koko päivän - tatuointi jäi siis saamatta ja Anitaa harmitti! Seppo kierteli urheilukauppoja ja halusi ostaa takin, mutta ei löytänyt sopivaa. Ilmapäivällä tapasimme norjalaiset ja menimme yhdessä syömään. Ruokaillessamme ampiaiset kiertelivät meitä ja lopulta yksi päätyi Liinu-tulkin limsapulloon makean perässä.

Meille tuli lopulta vähän kiire lähtö Roznovin bussiin. Hotkaisimme loput ruoat, kävimme vessassa ja hyppäsimme taksiin, joka vei meidät linja-autoasemalle. Roznovissa tapasimme sovitussa paikassa muut kuurosokeat ja lähdimme Orbitaan. Illanviettona oli yhdessäoloa leirinuotiol-la. Anita osallistui mutta Seppo oli mennyt lepäämään. Osa porukasta lauloi kitaran säestyksellä. Makkarointa paistettiin ja muutakin syötävää oli.

Perjantai 18.8.

Kävimme Roznovissa ostamassa matkamuistoja. Anita oli onnessaan kun löysi ison taulun, jossa oli kaksi rakastavaista norsua. Ilmapäivällä oli lasten kansanmusiikkiyhtyeen

"JAMI"- esitys. Oli aivan upeata. Nuoret tytöt ja pojat tanssivat kovassa vauhdissa. Illalla oli sitten jäähyväisjuhlat. Seppo vähän ihmetteli, kun juhlaillalliselle ja tansseihin ainoastaan Seppo ja ruotsalainen Ingvar olivat pukeutuneet pukuun ja kravattiin. Muilla oli melkein pä arkivaatteet päällä. Ruoka oli ruokaryypyineen taas hyvää. Oli kaksi todella pitkää pöytää L - muodossa täynnä erilaisista syötävää. Anita tokaisi, ettei ole koskaan ennen Euroopan leireillä sellaista nähnyt! Sitten alkoivat tanssit, jotka kestivät aamuyöhön asti. Hikeä, nauruja ja hauskaa oli!

Lauantai 19.8.

Aamupalan jälkeen koittikin kotimatkka. Hyvästelyämme ihmiset lähdimme lentokentälle. Tällä kertaa meidän laukut luvattiin toimittaa suoraan Helsinkiin asti. Näin kävikin, tosin laukut saapuivat vasta maanantaina, kun itse olimme perillä jo lauantai-iltana! Me kuitenkin pääsimme turvallisesti kotiin, vaikkakin taas vähän kiireellisen Prahan vaihdon jälkeen. Onneksi kaikki päättyi hyvin ja on jälleen mukava leirimuisto takana! Tällä kertaa leiriläisiä oli 12:sta eri Euroopan maista, yhteensä noin 100 kuurosokeaa, tulkkia ja avustajaa.

Seuraava eli 10. Euroopan kuurosokeiden lomaleiri on Norjassa 6.-12.8.2007. Toivomme useita suomalaisia kuurosokeita mukaan. ■

Ote Malesian matkapäiväkirjasta

Teksti ja kuvat Seppo Jurvanen

Matkalla: Seppo Jurvanen ja viittomakielen tulkki

Maanantai 20.03.2006

Vierailukohde: Malesian Sokeain Yhdistys MAB (Malaysian Association of Blind)

Takana viikonlopun Formula 1 –kisat Sepangissa ja edessä matka Langkawin lomasaarelle. Puolet matkasta takana.

Aamulla kello 09.00 tapaaminen MAB:issa. Saimme hotellin aulaemännältä, Miss **Dorikselta** vinkin, että siellä koulutetaan myös kuurosokeita. Tieto oli vain osittain oikea, koska kuurosokeiden koulutus on tarkoitus aloittaa vasta myöhemmin.

MAB:illa on käytössään vuonna 1998 valmistunut suurehko, kolmekerroksinen valkoinen talo. Se sijaitsee aivan Kuala Lumpurin Monorail-reitin vierellä, sinne on siis helppo tulla. Rakennuksen läheisillä jalkakäytävillä on merkitty erilaisella pintamateriaalilla reittejä valkoisen kepin käyt-

Miss Teresa ja Miss Suhita esittelivät Seppo Jurvaselle Malesian Sokeain Yhdistyksen toimintaa.

täjiä varten, aivan kuin liriksen lähellä Suomessa. Rakennuksen sisäpihalla on aika iso pysäköintialue.

MAB on perustettu 1951 ja se on edelleen suurin näkövammaisalan vapaaehtoisjärjestö Malesiassa.

MAB:in palveluihin kuuluu mm. kuntoutuskursseja, ammatillista koulutusta sekä työhönsijoituspalvelua. Lisäksi MAB omistaa silmäsairaalan, joka avattiin 1986.

Miss **Teresa**, vastaanottovirkailija, ja miss **Suhita**, koulun rehtori, esittelivät paikkoja ja toimintaa. Tavattiin myös toiminnanjohtaja **George Tho-**

mas. Hän kutsui meidät Dbl:n (Deafblind International) Aasian konferenssiin, joka pidettiin kesäkuussa Kuala Lumpurissa.

Rakennuksen ylimmässä kerroksessa sijaitsivat judosali ja rukoushuone. Siellä ei ajanpuutteen vuoksi ehditty käydä. Toimintakeskuksessa tehtiin rottinkitöitä, koulutettiin hierojia, oli pienten lasten päiväkerho. Päiväkerhossa oli mukana myös yksi huonokuuloinen pieni poika.

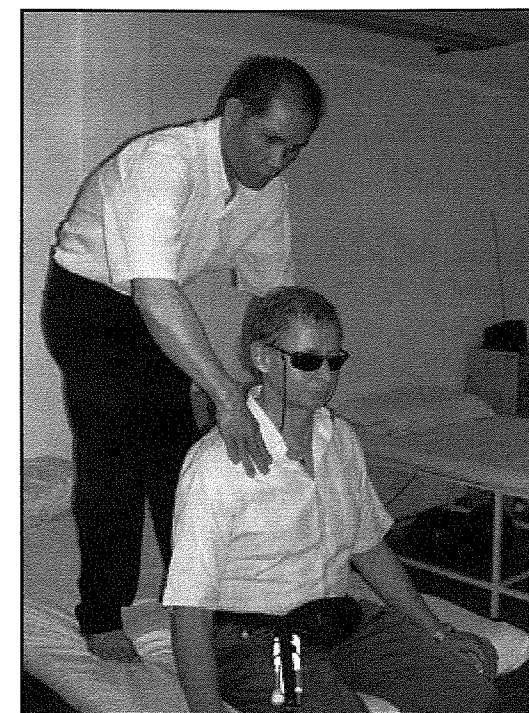
Kirjastossa oli yllätyksekseni myös Daisy-äänikirjoja. Sielläkin ollaan siirtymässä kokonaan Daisyyn. C-kasetteja oltiin muuntamassa Daisy-muotoon japanilaisella ohjelmalla.

ATK-luokassa oli menossa sopeutumisvalmennuskurssi. Apuvälineinä oli Jaws-ruudunlukuhjelma ja Magic-suurennusohjelma. Pistenäyttöihin ei ole ollut varaa.

Rahoitus toimintaan tulee pääasias-
sa yksityisiltä lahjoittajilta. Valtio osallistuu vähän. Myös tuotteiden myynnillä rahoitetaan toimintaa.

Apuvälineiden myyntiä oli myös. Piste- ja puhuvia kelloja esimerkiksi. Näkövammaiset saavat apuvälineistä alennusta, muuta tukea ei ole.

Pihalla oli reitit merkitty erilaisilla laatoilla ja ne oli helppo tunnistaa kepil-

*Seppo Jurvanen pääsi hierojaoppilaan käsittelyyn. Kumpaakin taitaa tilanne jännittää, sillä sekä oppilaan että potilaan ilmeet ovat ns. peruslu-
kemilla.*

lä. Samoin oli läheinen katu merkitty. Kokeilin sandaalin kärjellä pihan portaiden merkintöjä ja sandaalista katkesi pohja. Sinne se jäi muistoksi keskelle portaita. Oli pakko sitten läpsytellä menemään ilman sandaalin pohjaa, onneksi jäi sisäpohja jäljelle. Uudet sandaalit sain ostetuksi muutamän päivän kuluttua Langkawilta.

Puolen päivän maissa lähdettiin hotellin autolla kohti lentokenttää. Tulkki kävi vielä **Jack**-vaatturilta kysymässä puuttunutta solmiotani. Sen piti Jackin mukaan olla puvuntakin taskussa, josta se löytyikin tarkemalla etsiskelyllä. ■

Elämysmatkalla Unkarissa

Sari Isaksson

Suomen Kuurosokeat ry:n ryhmämatkalla Unkarin pääkaupunkiin Budapestiin 19.-27.9.2006 oli mukana 10 iloista, aktiivista kuurosokeaa sekä 7 tomeraa opasta, tulkkia.

Seitsemän päivän aikana tutustuimme kaupunkiin ja sen lähiympäristöön, teimme ostosretkiä sekä retkiä Balataon järvelle, pustalle, Egerin viininviljelyalueelle, keisarinna **Elisabethin "Sissin"** kesäpalatsiin Gödöllöön ja osallistuimme paikallisten kuurosokeiden tapaamisiin Unkarin näkövammaisten keskusliiton tiloissa.

Budapestin pisin kävelykatu on Váciutca, jonka kävelimme ensi töiksemme päästä päähän. Seuraavana päivänä Balaton-järven retkellä tutustuimme mm. Salankin viinitilaan, missä oli viininmaistajaiset Salankin kellarissa. Balaton on Keski-Euroopan suurin järvi ja Unkarin toiseksi tärkein turistikohde, hiekkarantojensa ja kuumien lähteidensä ansiosta.

Retki pustalle Pongracz Majorin tilalle oli mielenkiintoinen. Tila on ainoa

laatuaan Unkarissa, joka esittää huusaarien ja ratsukoiden taitavia ratsastusnäytöksiä. Ratsastusnäytös olivat upeaa katseltavaa. Teimme myös edestakaisen kärryajelun läheiselle pientilalle.

Neljäntenä päivänä tapasimme paikallisia kuurosokeita Unkarin näkövammaisten keskusliiton tiloissa. Matkanjohtajamme **Seppo** kertoi suomalaisesta Usher-tutkimuksesta. Unkarilaiset kertoivat omasta tilanteestaan meille. Lähdimme yhdessä tutustumaan vanhaan keskiaikaiseen kaupunginosaan. Seuraavana päivänä paikalliset kuurosokeat kutsuivat meidät syömään Thököly Etterem –ravintolaan, minne saavuimme suoraan Tonavan risteilyltä.

Yhden ostospäivän jälkeen oli vielä vuorossa retki Egerin kaupunkiin reilun tunnin ajomatkan päähän Budapestistä koilliseen. Eger on yksi Unkarin tunnetuimmista viininviljelyalueista. Kaupungin tunnetuin nimikko-viini on Egri Bikaver eli "Härän veri". Kävimme jälleen viininmaistajaisissa.

Tonavajoen molemmin puolin levittäytävää Budapestiä sanotaan myös "Tonavan kuningattareksi". Upean tunnelmallisessa kaupungissa riittää nähtävää moneksi päiväksi. Ruoka on runsasta ja hyvää sekä kohtuullisen halpaa. Ihmiset erittäin ystävällisiä, iloisia. ■

Suomen televisio uudistuu

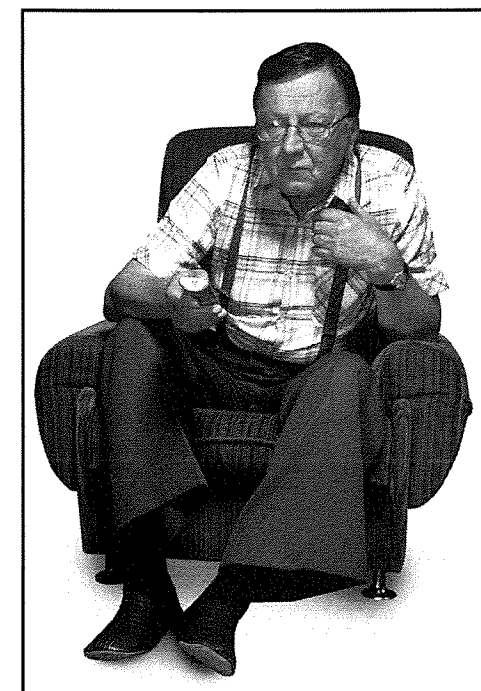
Teksti ja kuvat: Digi-tv-tiedotusryhmä ja Selkokeskus

Tv-lähetykset muuttuvat 31.8.2007 digitaalisiksi. Ohjelmia lähetetään jo nyt tällä uudella tavalla. Uudistus tuo katsojille uusia televisiokanavia sekä paremman laadun television kuvaan ja ääneen. Uudistus tarkoittaa myös sitä, että katsojat tarvitsevat uuden laitteen.

Tv-katsojat tarvitsevat televisionsa oheen lisälaitteen, jota kutsutaan digisovittimeksi. Lisälaitteesta käytetään myös nimeä digiboksi. Vanhasta televisiosta ei saa 31.8.2007 jälkeen enää kuvaa näkyviin ilman digisovitinta.

Digisovittimen avulla televisiokanavat näkyvät entistä selvemmin. Television kuvan- ja äänenlaatu paranee, sillä uusi tekniikka ei ole yhtä herkkä häiriöille.

Tv-uudistus tuo mukanaan vanhojen kanavien rinnalle uusia kanavia. Yleisradio tarjoaa kolme uutta kanavaa: kulttuuripainotteinen **YLE Teema**, ruotsinkielinen **FST** ja uutiskanava **YLE 24**. Lisäksi uusina kana-

Digisovitin kannattaa hankkia hyvissä ajoin. Näin voi rauhassa opetella laitteen käytön.

vina näkyvät MTV3:n *Subtv* ja *MTV3+* sekä Nelosen digikanava *Nelonen Plus*. Digisovittimen kautta voi myös katsoa muun muassa maksullisia elokuvakanavia.

Uutta televisiota ei tarvita

Televisiolähetystyksiä voi katsella nykyisellä televisiolla, jos siihen hankkii digisovittimen. Kunnollinen laite maksaa 70–80 euroa.

Digisovittimia on monia eri malleja.

Edullisella peruslaitteella voi katsoa yleisiä, kaikille näkyviä kanavia. Joillakin digisovittimilla voi nauhoittaa televisio-ohjelmia jopa usealta kanavalta yhtä aikaa. Tallentavat digisovittimet maksavat 300 eurosta ylöspäin.

Toinen tapa katsoa lähetyksiä on hankkia uusi televisio, jossa digiteknikka on valmiiksi mukana. Tällaiset televisiot ovat kuitenkin vielä kalliita, hinnat ovat noin 1 500 euroa.

Eri taloissa tarvitaan erilaisia digisovittimia riippuen siitä, otetaanko tv-lähetykset vastaan taloon antennin vai kaapelin kautta. Isännöitsijältä, naapureilta ja omaisilta voit tarkistaa oman talosi vastaanottotavan.

Laitteita voi ostaa kodin-koneliikkeistä ja tavarataloista. Kaupan henkilökunnalta voit pyytää apua laitteen valinnassa. Samalla on hyvä varmistaa millä tavalla digisovitin yhdistetään omaan televisioon. Kaupasta voit myös kysyä mahdollisuutta saada kotiin asentaja. Apua voit tietysti pyytää myös sukulaisilta tai ystäviltä.

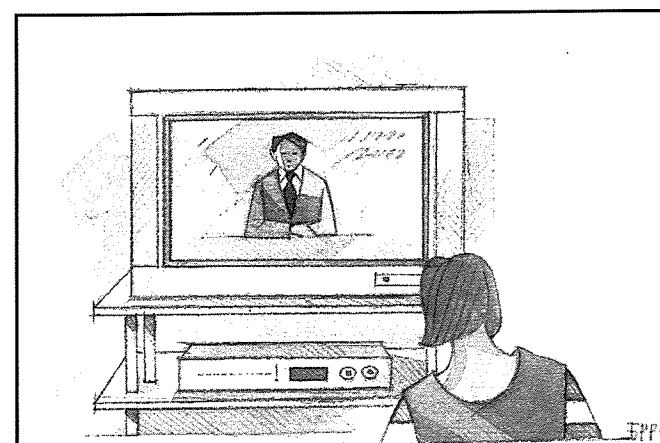
Välttämätön uudistus

Suomen hallitus pitää tv-uudistusta välttämättömänä. Televisiotekniikka muuttuu, koska tarjolla on tehokkaampia ja edullisempia tapoja välittää lähetyksiä.

Televisio uudistuu myös muualla Euroopassa. Esimerkiksi Ruotsissa muutos tapahtuu lähes yhtä aikaa Suomen kanssa.

Digisovitin kannattaa hankkia hyvissä ajoin ennen päivämäärää 31.8.2007. Näin voi rauhassa opetella uuden laitteen käytön. Samalla voit välttää mahdollisen viimeisten kuukausien ostoruuhkan.

Kesäkuun alussa vuonna 2006 jo puolella tv-talouksista oli digisovitin.

Digisovitin on television lisälaitte, joka sijoitetaan tavallisesti television alapuolelle erilliselle hyllylle. Digisovitin toimii omalla kaukosäätimellä.

Lisätietoja:

Digi-TV Info: puhelin 0306 344 488 (klo 9–21, vain paikallispuhelimaksu)

Teksti-TV: sivut 587–589 (YLE) ja sivut 618–619 (MTV3 ja Nelonen)

Internet: www.digitelkkari.fi

Sähköposti: info@digitv.fi

Digi-tv-muistilista

- Nykyisenlaiset tv-lähetykset päättyvät 31.8.2007
- Televisionkatsojat tarvitsevat uuden laitteen, digisovittimen, jotta tv-lähetyksiä voi katsoa myös 31.8.2007 jälkeen.

Nämä asiat on hyvä selvittää kotona:

- asutko antenni- vai kaapelitaloudessa
- haluatko nykyiseen televisioon vain digisovittimen vai kokonaan uuden television, jossa tekniikka on mukana
- haluatko katsella vain maksuttomia ja kaikille näkyviä kanavia vai myös maksullisten tv-kanavien ohjelmia
- haluatko tallentaa ohjelmia (muiltakin kanavilta kuin siltä, joka kulloinkin on auki).

Nämä selviävät kaupassa:

- toimivatko tekstitykset kaikilla tv-kanavilla
- miten digisovittimen tai digitaalisen television päivitys onnistuu tarvittaessa
- voiko liikkeestä saada apua laitteen asennuksessa. ■

Mikä digiboksi?

Tuija Wetterstrand

Digitaaliset tv-lähetykset mahdollistavat äänitekstityksen käyttöönoton. Äänitekstityksen vastaanottamista varten hollannin kieli pitää voida asettaa digiboksissa ensisijaiseksi äänikieleksi. Valinta tehdään ääniasetuksista, ei tekstityksen.

Heikki Ekola NKL:n Tiedonhallintapalvelusta kertoo, että THP ei pidä listaa sopivista digibokseista. "Se on mahdotonta, koska mallit muuttuvat niin nopeasti. Vinkkinä voi sanoa, että sellaiset merkit kuin Handan ja Topfield sopivat, osittain myös ainakin Humax, Medion ja Philips."

"Laitteen tulee myös säilyttää asetuksensa ja virityksensä sähkökatkon yli tai, jos antennikaapeli irroitetaan."

Digiboksin pitää olla oikean tyyppinen. Kaapeliverkkoon ja antenniverkkoon on olemassa omat digisovittimensa.

Television ääntä induktion kautta kuunteleville digiboksin mallin ei pitäisi vaikuttaa, koska tavallisesti induktiosilmukka on jo liitetty suoraan tv-vastaanottoon. ■